

(/)

🏠 (/) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Big Bill

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/heinz-i-hitlers-luftwaffe>)

Big Bill

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 4411

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/big-bill>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/big-bill)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/big-bill](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/big-bill)) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/big-bill&title=>)

Martin Lund

BIG BILL

En biografi om danskeren William S. Knudsen - produktionsgeniet der satte de allierede i stand til at vinde Anden Verdenskrig

Haase Forlag, 2019. 416 sider. Illustreret. Pris 299 kr.

Af *Kresten Søe*

Den store danske krigshelt, der blev glemt

"Ingen bliver husket for kommercielle bedrifter. De glemmes hurtigt og erstattes af tal. Mænd huskes for de menneskelige gerninger, de gør". Citat af William S. Knudsen som her på sin vis forudså sit eget eftermæle. For lige så berømt og skønnet hans indsats var i samtiden og den nære eftertid. Lige så hurtigt gik han i glemmebogen i årene derefter. Indsatsen var ellers til at føle på, for ikke bare fik Knudsen i kraft af sin baggrund og erfaringer fra Ford og General Motors en absolut nøglerolle i etablering af den amerikanske våbenproduktion. Det var i realiteten primært på grund af ham, at USA var i stand til at udstyre såvel den nye amerikanske millionhær og de allierede med de våben, krigs- og handelsskibe og fly, der bragte sejren inden for en kort årrække.

Udvandrede som ung til USA

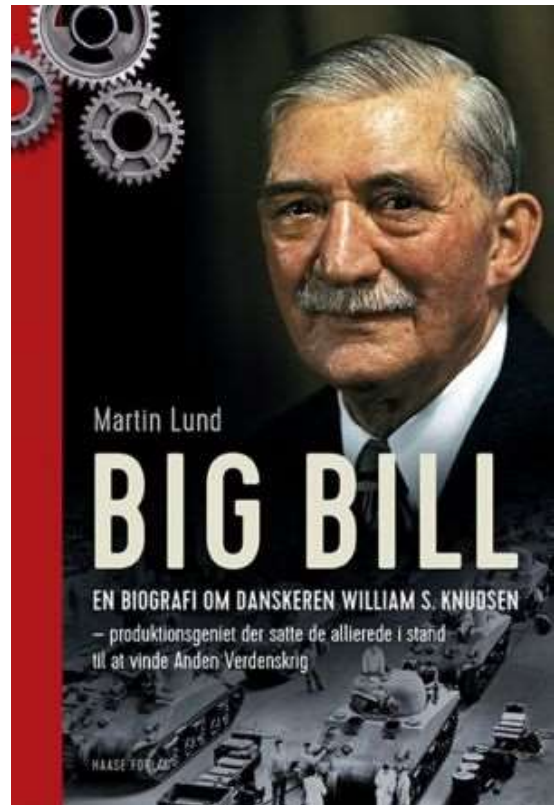
Bogens første del handler om tiden som barn og ung og familien i Danmark, hvortil han - som det familiemenneske bogen også skildrer - altid vendte tilbage i både tanker og besøg. Den 20årige William søgte som mange andre lykken, da han udvandrede til USA i 1900. Med sig i bagagen havde han gå-på-mod, et lyst hoved, stor arbejdsiver og en vis mekanisk håndværkermæssig snilde. Egenskaber, der blev udbygget i forskellige jobs i Staterne. Knudsen tog alle udfordringer op, og det bragte ham hurtigt frem. Fx blev sprogsværkeligheder overvundet ved samtaler med kvarterets børn, som også samtidigt lærte ham landets tankegang og slang. Uoverensstemmelser på arbejdspladsen blev til hans overraskelse klaret korporligt. Her var løsningen boksekursus! I arbejdet kom hans medfødte mekaniske snilde og omtanke ham til hjælp. Han spurgte ind til alt og skrev sig grundigt bag øret, at den ældre håndværker, der altid først blev færdig, var den, der tog sig tid til at planlægge, inden han gik i gang.

Et produktionsgeni i støbeskeen

At gøre tingene rigtigt første gang og dermed undgå tidsspilde blev vigtigt for Knudsen. Effektiviteten blev hurtigt bemærket. Han blev snart værkfører og senere fabriksleder. Alt blomstrede op og kastede overskud af sig omkring ham. Gennem årene udviklede han sig som leder, og boksehandskerne blev nu afløst af forhandling og overblik med gevinst i engagement blandt medarbejderne og effektivitet i arbejdsprocesserne. Snart spiste hans virksomhed kirsebær med de store, og arbejdspladsen tegnede kontrakt med Fords bilfabrik. Her blev evnerne hos danskeren ved underleverandøren også bemærket, og da Ford 1911 opkøber hans virksomhed fulgte Knudsen med som nøglemedarbejder. Inden længe befandt han sig i hjertet af Henry Fords bilfabrikker og pionerarbejdet med etablering af samlebåndsproduktionen. Her kom hans evner for planlægning, overblik og detaljer i samspil med blikket for håndværkermæssig kvalitet virkelig til sin ret. Knudsen, som blev til Big Bill, kom her til at stå i centrum for etablering af de nye samlefabrikker. Det gav advancement til toppen, og Ford blomstrede med Bill.

Præsident Roosevelt er i telefonen

Efter 11 år hos Ford skiftede Big Bill i 1922 til General Motors bilfabrikker. Her bragte hans blik for markedet og rationaliseringsgevinsterne sammen med tilpasningen til de nye tider efterhånden General Motors på højde med Ford giganten. Han var nu udråbt til produktionsgeni og kom på linje med de allerhøjeste lønnede i USA. Men alt imens General Motors ekspanderede, buldrede Hitler frem i Europa. 2. verdenskrig startede i 1939. England stod snart alene mod den tyske krigsmaskine og skreg på våben. Roosevelt og landets ledende kræfter var ikke i tvivl om, at USA stod for tur, hvis den sidste

bastion i Europa faldt. Man indså med rædsel, at den diminutive hær, luftvåbenet og flåde ikke blev bakket op af en decideret våbenproduktionen. I realiteten stod landet som helhed totalt uforberedt i forhold til de krav en storkrig ville stille til produktionsapparatet. Den organisatoriske opgave syntes uoverskuelig, men skulle løses ekspres for at redde demokratiet. Hvem havde kvalifikationerne? Roosevelt var ikke i tvivl, og en morgen i maj 1940 ringede han op og blev stillet igennem til Big Bills kontor hos general Motors i Detroit.

Big Bill bliver nationalhelt

Opgaven var enorm og indebar omstilling for milliarder, men med Knudsen som leder blev den løst til UG. Efter en indgående forberedelse var produktionen næsten i gear og få måneder efter Pearl Harbor december 1941 begyndte tusinder af fly, kampvogne, skibe og tunge og lette våben at forlade båndene på hundreder af nye samlefabrikker, mens tusinder af underleverandører leverede dele til produktionen. Knudsen skabte hele grundlaget for den amerikanske krigsproduktionen, og de efterfølgende stadig accelererende ufatteligt høje produktionstal hvilede i realiteten på skuldrene af hans arbejde. I forløbet modtog han en for en civil helt uhørt udnævnelse til 3 stjernet general og et hav af hædersbevisninger. Men hans politiske tæft matchede ikke helt produktionsgeniet. Big Bills rolle ændredes derfor med årene til flyvende problemknuser på den enkelte virksomhed, hvor hans utallige besøg og værdifulde rådgivning gav sig afkast i stadig stigning i outputtet. I praksis brændte Big Bill dog sit eget lys i begge ender. På trods af triumfrejser i Staterne, Europa og Danmark, hvor han blev overøst med hyldest og hædersbevisninger, var han en udslidt og syg mand, der døde allerede som 69årig 1948.

Force, svagheder og konklusion

Som i mange lidt ældre biografier er forfatteren tæt på hovedpersonen og hans synsvinkel, mens den sociale og historiske sociale ramme med fx samfundsvilkår er knapt så meget inddraget. Primært har bogen stor værdi i at fremhæve en næsten glemt dansk central indsats, som blev en grundlæggende faktor for sejren i 2. verdenskrig. Det blev nemlig våbenproduktionen og udnyttelsen af USA's produktionspotentialer, som sikrede de allierede sejr. Forfatteren er god til at illustrere de mange sider af Knudsens geni fx organisationstalentet, overblikket og det skarpe blik for alle de små tandhjuls betydning i det store sammenhængende billede. Biografien fungerer bedst i det forholdsvis snævre virksomhedsplan og med barne- og ungdomsskildringen, mens Knudsen arbejder sig op og opnår sit ry hos Ford og GM. Svagere står tiden fra 1940, hvor fremstillingen ofte bliver episodisk og fragmentarisk, så overblikket og den overordnede historiske ramme viger for punktnedslag og anekdoter. Her bliver kildeindslagene i fremstillingen for mange mod slutningen. Ofte i form af ret overfladiske interviews og lange citeringer af hyldest- og takketaler og hædersbevisninger ved et utal af lejligheder. Indslag, som sjældent bringer fremstillingen i dybden eller kommer ind på det mere analytiske plan. Noterne rummer dog mange vitaminer. De vidner overalt om forfatterens omfattende grundige research og ses sjældent så velfungerende som her. De er veludbyggede og står for en god supplerende af fremstillingen med flere interessante oplysninger. Fx den tankevækkende oplysning, at der for hver fire soldater, der mistede livet ved fronten, omkom der en ved arbejdsulykker ved samlebandene i USA. Et rystende højt tal, der også illustrerer, at tempoet og produktionen havde en høj pris. Billedstoffet af samtidige s/h fotos er fint udvalgt og giver både atmosfære og samtidskolorit.

[Historie-online.dk, den 6. februar 2019]